

Europaudvalget

FOLKETINGET



REFERAT

AF 4. EUROPAUDVALGSMØDE

Dato: Fredag den 7. december 2007
Tidspunkt: kl. 14.45
Sted: Vær. 2-133

Til stede: Svend Auken (S) formand, Michael Aastrup Jensen (V), Henrik Høegh (V) næstformand, Morten Messerschmidt (DF), Helle Sjelle (KF), Yildiz Akdogan (S), Orla Hav (S), Anne Grete Holmsgaard (SF), Karina Lorentzen (SF), Hanne Agersnap (SF), Lone Dybkjær (RV), Bjarne Laustsen (S), Per Clausen (EL).

Desuden deltog: Klima- og energiminister Connie Hedegaard og udenrigsminister Per Stig Møller suppleret af kommitteret Per Lachmann.

FO Punkt 1. Rådsmøde nr. 2842 (miljø – klimadelen) den 20. december 2007

FO 1. Kommissionens forslag til direktiv om inkludering af luftfartens udledning af drivhusgasser i EU's kvotehandelssystem

– Politisk enighed

KOM (2006) 0818

Rådsmøde 2842 – bilag 1 (samlenotat side 2)

KOM (2006) 0818 – bilag 1 (grundnotat af 09/03-07)

KOM (2006) 0818 – bilag 2 (udtalelse fra MPU)

KOM (2006) 0818 – svar på spørgsmål 1-4 (om CO₂-udslip fra flysektoren)

Udvalgsmødereferat:

EUU alm. del (06) – bilag 217 (senest behandlet i EUU 9/2-07)

Klima- og energiministeren: Sagen forelægges Folketingets Europaudvalg til forhandlingsoplæg.

Kommissionens forslag er sat på dagsordenen for miljørådsmødet den 20. december, hvor formandskabet vil søge at nå til politisk enighed om en fælles holdning. For god ordens skyld kan jeg sige, at vi har aftalt den fordeling, at når der kommer sager på miljørådsmøderne, der handler om klima, er det mig, der kommer til Europaudvalget, da det er mit område.

Jeg er meget positiv over for at lade luftfartssektoren omfatte af EU's eksisterende kvotesystem. Jeg ser forslaget som et første skridt frem mod nedbringelse af det globale CO₂-udslip fra luftfarten. Det er klart, at EU fortsat bør presse på i ICAO for at opnå globale løsninger. Det har været forsøgt i mange år, men det støder hver gang på modstand. En lang række lande uden for EU vil ikke have det. Vi kan ikke vente på, at der globalt opnås enighed om regu-

4. Europaudvalgsmøde 7/12-07

lering. Vi må handle på EU plan for dermed at opretholde presset for globale løsninger.

Når vi i Europa vedtager at lade luftfarten omfatte af kvotesystemet, mener jeg også, vi sender et utroligt vigtigt signal til resten af verdens lande forud for klimatopmødet i København i 2009, hvor jeg vil arbejde for at få såvel luftfarten som skibsfarten omfattet af en global klimaaftale.

Jeg lægger betydelig vægt på, at direktivet skal omfatte al luftfart – dvs. ind og ud af EU samt selvfølgelig luftfart, der foregår inden for EU. Jeg lægger også betydelig vægt på, at det sker allerede fra 2011 og med færrest mulig undtagelser. Desværre er der mange lande, som først ønsker opstart i 2013. Det mener jeg er for sent. Der er vigtigt, at vi får begyndt inden den handelsperiode, der starter i 2013. Hvis vi først kommer i gang i 2013, kan man frygte, at der går lang tid, før systemet bliver mere ambitiøst på områder som auktioneringsandel og kvotemængde. Jeg har med tilfredshed noteret mig, at EuropaParlamentet har stillet forslag om, at alle ruter skal omfattes fra 2011. Det svarer til det danske forslag. Jeg vil på rådsmødet gøre alt, hvad jeg kan, for at Rådet når til politisk enighed om, at al luftfart skal omfattes fra 2011. Lykkes det ikke på rådsmødet, vil jeg tage spørgsmålet op igen i 2. læsning og dér støtte Parlamentets forslag. Som jeg fortalte nogle af de tilstedeværende i går i Miljø- og Planlægningsudvalget, er det ikke sådan, at det ligger lige på den flade hånd at få det gennemført, som Danmark vil. Så det handler om at spille kortene rigtigt. Jeg vil i øvrigt tage emnet op med miljøministrene fra EU på klimamødet på Bali, med henblik på at søge at vinde forståelse for de danske synspunkter. På Bali vil jeg i særlig grad tage fat på dem, som vi ved har nogle afvigende synspunkter, og prøve at overbevise dem.

Kommissionen har foreslået, at den årlige kvotemængde i starten fastsættes til 100 pct. af luftfartssektorens gennemsnitlige udledning i 2004-06. Langt de fleste medlemslande tilslutter sig dette forslag. Luftfartens drivhusgasudledning er steget med 87 pct. siden 1990, og EU-Kommissionen vurderer, at luftfartens drivhusgasudledning i øjeblikket stiger med ca. 5 pct. om året, hvorfor udledningen i 2020 kan være steget med op mod 50 pct. i forhold til udledningen i 2005. Når kvoten fastholdes på 100 pct. af, hvad den var i 2004-06, vil luftfarten således skulle købe kvoter i andre sektorer til dækning af ca. en tredjedel af sin udledning. Og der sker så en reduktion af udledningen i andre sektorer. Når vi flytter kvoterne over et andet sted, sker der en reduktion det første sted. Det antal kvoter, den europæiske luftfart vil skulle købe i andre kvotebelagte sektorer samt fra JI/CDM klimaprojekter i 2020, vil kunne andrage over 100 mio. tons CO₂, såfremt luftfartens CO₂-udledning vokser med eksempelvis 50 pct. i forhold til i dag. Denne reduktion vil altså kunne modsvare en tredjedel af luftfartens udledning i 2020.

Her afbrød **Svend Auken** klima- og energiministeren og spurgte, hvor meget udledningen vil være i forhold til nu. Er realiteten ikke, at der bliver en mindre stigning i forhold til nu?

Klima- og energiministeren: Det tager jeg senere hen. Det er 2 pct. i 2020, men det skal ses i lyset af, at vi tager udgangspunkt i niveauet i 2004-06, og at der indtil 2020 forventes en stigning på 50 pct. .

Jeg har arbejdet for, at der åbnes mulighed for en nedjustering af kvoten, så vi ikke låser os fast på en bestemt kvotemængde helt frem til efter 2020. Det er klart, at når vi taler om de langsigtede perspektiver, er dette vigtigt. Kvoten bør naturligvis kunne justeres i lyset af fremtidige klimaaftaler. Parlamentets forslag om at reducere kvotemængden til 90 pct. allerede i 2011-12 og en senere nedjustering kan jeg naturligvis støtte, da det bidrager til at skabe yderligere incitament til at nedbringe luftfartens CO₂-udledning. Jeg tror ikke, det vil være muligt at få forslaget med i en politisk enighed i Rådet i denne omgang, men jeg vil i 2. læsningen støtte en vedtagelse af Parlamentets forslag. Jeg vil også forsøge at fremme sagen i Rådet.

Jeg har lagt betydelig vægt på, at flyselskaberne skal købe en større del af kvoterne i overensstemmelse med forureneren betaler princippet. Som forhandlingerne i Rådet tegner, ønsker mange medlemslande desværre blot auktionering af ca. 5 pct. af kvoterne indtil 2012, som foreslået af Kommissionen. Jeg har med tilfredshed noteret mig, at Parlamentet har foreslået en auktioneringsandel på 25 pct. i 2011-12. Det imødekommer i høj grad vort ønske om en højere auktioneringsandel. Jeg tror ikke, det vil være muligt at opnå opbakning blandt medlemslandene til en politisk enighed, der går så langt allerede inden 2012. Men jeg vil på rådsmødet bruge Parlamentets forslag til at forsøge presse Rådet til en højere auktioneringsandel. Lykkes det ikke, må vi vende tilbage til spørgsmålet om auktionering i 2. læsning, hvor Danmark vil støtte en vedtagelse af Europa-Parlamentets forslag.

Jeg skal sige, at fra dansk side er vi principielt imod, at auktioneringsprovenuet skal øremærkes. Udover det mere statsbudgetprincipielle i vores synspunkt mener jeg ikke, at vores nationale klimaindsats skal være afhængig af det provenu, der opstår ved auktionering af kvoter. Men hvis øremærkning af rent juridiske årsager viser sig afgørende for at få selskaber fra tredjelande – altså lande uden for EU – omfattet af kvotesystemet, som det har været indikeret af Rådets juridiske tjeneste, eller hvis der viser sig at være et udbredt ønske om øremærkning i Rådet, vil jeg dog ikke stå stejlt på dette element.

I udtalelsen fra Miljø- og Planlægningsudvalget fra i tirsdags kan jeg se, at et mindretal ønsker, at jeg også skal støtte Europa-Parlamentets forslag om, at luftfarten skal aflevere det dobbelte antal kvoter i forhold til deres CO₂-udledning for dermed at betale for den klimaeffekt, der kan være forbundet med udledningen af bl.a. vanddamp og NO_x i store højder. Jeg er enig med Europa-Parlamentet i, at vi mangler videnskabelige undersøgelser af flyenes udledning af vanddamp højt oppe i atmosfæren. Jeg kan derfor støtte, at der bør laves sådanne undersøgelser, så vi har et grundlag for en udvidelse af reguleringen af luftfarten. Jeg lægger også vægt på, at vi får andre drivhusgasser end CO₂ omfattet. Dog er det i perioden 2008-12 således, at de øvrige sektorer under EU's kvotedirektiv kun svarer for deres CO₂-udledning. Men

4. Europaudvalgsmøde 7/12-07

kvotedirektivet åbner mulighed for, at andre drivhusgasser kan inkluderes efter 2012. Jeg vil arbejde for, at kvotesystemet på sigt kommer til at omfatte andre drivhusgasser end CO₂. Jeg vil derfor i forbindelse med revisionen af kvotedirektivet for perioden efter 2012 – det er den revision, som vi allerede er ved at tage fat på – arbejde for dette.

Sådan som jeg har forstået det, forventes EU-Kommissionen i øvrigt inden for en overskuelig fremtid at ville fremlægge et forslag om at regulere luftfartens udledning af NO_x. Reduktion af NO_x fra flymotorer er på Kommissionens arbejdsprogram for 2008. Jeg ser frem til et sådant forslag fra Kommissionen. Jeg har sympati for intentionen i Parlamentets forslag om at få indført regulering af NO_x-udledningen fra fly. Jeg vil derfor støtte, at Rådet og Parlamentet, på baggrund af forslag fra Kommission finder en fornuftig måde at regulere området på.

Alt i alt kan jeg støtte en politisk enighed om forslaget, som vil reducere luftfartens udledninger, og som vil sikre, at luftfarten bidrager til reduktion af de globale CO₂-udledninger.

Anne Grete Holmsgaard syntes, det var meget positivt, at klima- og energiministeren bakker op om Europa-Parlamentets holdninger, for som forslaget et lagt frem, er det meget blødt. Om det ender med en succes, afhænger fuldstændigt af, om man kan få lavet et tilstrækkeligt skrap loft, og om man kan få auktionering, samt om man får bragt det hul, der består i, at man kan købe kvoter i udlandet, ned.

Som man havde diskuteret i Miljø- og Planlægningsudvalget, og som hun havde fået bekræftet ved efterfølgende skriftlige svar, måtte man konstatere, at dette forslag ikke får ret stor effekt på luftfartens udslip. Ministeriet vurderer selv, at med en ret høj kvotepris vil det formentlig betyde, at der tages 2 procent af udslippet, og klima- og energiministeren sagde i sit oplæg, at udslippet måtte forventes at stige med op til 50 pct. i den periode, vi taler om. På deres egen sære måde går flyene fri.

Anne Grete Holmsgaard gik ind for, at mulighederne for at købe kvoter bliver så små som mulige, og spurgte, om klima- og energiministeren ville arbejde aktivt for, at de bliver indskrænket. I den forbindelse henviste hun til, at der i det oprindelige papir står, at opkøbene ikke må være højere end det gennemsnitlige loft for de øvrige kvotebelagte virksomheder. Hun vidste ikke, hvad det indebar, men hun vidste, at de danske virksomheder har lov til at købe op til 17 pct.

Anne Grete Holmsgaard pegede på, at man i notatet nævner, at enkelte lande efterlyser en mulighed for at skærpe kvoteloftet efter 2012. Hun ville godt høre lidt om mulighederne for at få det igennem, idet hun mente, det var afgørende, at vi ikke låser os fast frem til 2020. Hvem er vores stærke allierede i den sag?

Per Clausen hæftede sig ved, at klima- og energiministeren var indstillet på, at man skulle gøre noget i forhold til andre udledninger, og spurgte i den for-

4. Europaudvalgsmøde 7/12-07

bindelse, om der er nogen tvivl om, at udledning af CO₂ i den højde, det sker for fly, er betydeligt mere skadeligt, end hvis det blev udledt nede på jorden.

Når klima- og energiministeren siger, at det kun er 5 procent, der skal bortauktioneres, nærmer gratiskvoterne sig de 100 procent. Per Clausen spurgte, om det ikke er problematisk, at man på den måde subsidierer flyselskaberne.

Yildiz Akdogan gjorde opmærksom på, at dersom man regner fly og skibe med, er Danmark et af de lande, der udleder mest CO₂. Hun spurgte, om vi i Danmark vil sætte et nationalt mål, og nævnte i den forbindelse, at man i Tyskland opererer med et 40 procents mål.

Klima- og energiministeren mente, alle ville være enige i, at Danmark har være med til at presse igennem, at flyselskaberne overhovedet bliver omfattet af reguleringen, selv om man ikke har kunnet få ICAO med.

Det er rigtigt, at på den korte bane bliver det først og fremmest i andre sektorer, man kommer til at nedsætte udledningen, idet flyselskaberne får mulighed for at købe kvoter. Grunden hertil er, at der er tale om en sektor, som vokser så meget, uden at vi på den meget korte bane kan anvise væsentlige teknologiske forbedringer. Hun tilføjede, at hun vidste, at SAS laver forsøg med at lande på en anden måde, og at man også regner på, om man kan vinde noget ved at laste på en anden måde, men realiteten er, at vi må regne med, at flytrafikken stiger med 5 pct. om året. Det er svært at få fuldstændigt nye flytyper og nye brændstoftyper ind her og nu. Nu skal vi i gang, og på den lidt længere bane drejer det sig om at få stadig mere auktionering og strengere kvoter.

Luffarten må reguleres ligesom alle mulige andre sektorer; det må være vores målsætning. Det er ulogisk, at luffarten ikke er reguleret. Danmark prøver at få den med ind i det nye globale regime, men det er ikke let.

Klima- og energiministeren mente, loftet for kvotekøb i andre sektorer lå på 10-12 pct.

I anledning af det, formanden havde spurgt om i forbindelse med forelæggelsen, sagde klima- og energiministeren, at når udledningen fra flyene vokser så meget, hænger det sammen med, at flyindustrien vokser så meget, og vi har svært ved at komme med teknologiske løsninger på den korte bane.

Anne Grete Holmsgaard har ret i, at vi må prøve at få fly og skibe med, og vi arbejder på at få dem med i en ny global aftale. Det er ikke fuldstændig enkelt, hvordan det skal ske, hvis det f.eks. drejer sig om et skib fra Maersk, som rejser fra Lima til USA. Men både når det drejer sig om skibe, og når det drejer sig om fly, er det ikke et sted, hvor alle andre lande i den store verden står i kø for at indføre begrænsninger. Vi har sagt, at nu må IMO have en chance for i løbet af 2008 at komme med en regulering for søfarten. Gør IMO ikke det, vil vi forsøge at få det med i 2009.

Vi må arbejde på at få skrappere og skrappere kvoter. Når hun havde draget parallellen til forhandlingerne om Reach, var det fordi vi dengang havde haft et godt samarbejde med Europa-Parlamentet. Blandt landene er de stærke allierede vedrørende auktionering Storbritannien, Holland og Sverige, og når

4. Europaudvalgsmøde 7/12-07

det drejer sig om kvoter, er det især Tyskland og Sverige. Vi vil alliere os med dem, vi kan alliere os med, og forsøge ved 2. læsning sammen med Europa-Parlamentet at få strammere kvoter. Klima- og miljøministeren sagde, at hun havde løbende kontakt med de nævnte lande og også ville drøfte dette spørgsmål på Bali for at se, om vi kunne skubbe i den rigtige retning.

Klima- og energiministeren gav Per Clausen ret i, at man ved, at det virker kraftigere, når flyene udleder CO₂ i stor højde. Rettesnoren må være, at flyene bliver reguleret efter samme principper som andre sektorer.

Klima- og energiministeren sagde i svaret til Yildiz Akdogan, at nationale danske mål ligger uden for det, man skal diskutere i forbindelse med det kommende rådsmøde. Hun pegede på, at inden for de næste 5-6 uger skal man drøfte byrdefordelingen i EU, og det er ikke til at vide, hvordan den bliver udformet.

Per Clausen så mange problemer i, at klima- og energiministeren har gjort kvotesystemet til det, der skal løse problemerne med CO₂-udledningen og klimaproblemerne. Hendes præmis om, at flyindustrien vokser 5 pct. om året, fremstilles nærmest som en naturnødvendighed. Per Clausen gjorde klima- og energiministeren opmærksom på, at der findes andre måder til at nedbringe udslippet end teknologiske løsninger, f.eks. at reducere flytransporten. Når man giver kvoterne gratis, subsidierer man faktisk flyindustrien, og de penge, den får i kassen, kan den bruge til at ekspandere. Derfor syntes Per Clausen, der var et grundlæggende problem i klima- og energiministerens ambitionsniveau.

Per Clausen spurgte, om han skulle forstå klima- og energiministerens svar sådan, at det er muligt, man fra 2012 og frem til 2020 kan få reduceret kvoterne ned under de 100 pct. af, hvad de var ved starten af dette årtusinde.

Er det rigtigt forstået, at når vi taler om, hvad der kan bortauktioneres, taler vi om et sted mellem 5 og 10 pct.? Er det klima- og energiministerens forventning, at det er tallene frem til 2020, eller er det situationen her og nu?

Anne Grete Holmsgaard tog udgangspunkt i klima- og energiministerens udtalelse om, at der er begrænsede muligheder for, hvad man kan gøre teknologisk – ved at lande på en anden måde og standse motorerne, når flyene står i lufthavnene – og sagde, at man jo også kunne sætte prisen på at flyve op, så folk flyver mindre. Hun pegede i den forbindelse på, at det foreliggende forslag ikke betyder ret meget, og henviste til et regneeksempel, ministeriet havde stillet op, hvorefter det vil øge billetprisen for en flyvning fra København til Paris med 34 kroner. Det er nok ikke en prisforskel, der vil få ret mange til at flyve mindre. Der skal skrappe lud til. Derfor er spørgsmålet om brændstofafgifter selvfølgelig vigtigt.

I anledning af det, klima- og energiministeren sagde om, at den internationale søfartsorganisation havde fået en frist frem til 2008, pegede Anne Grete Holmsgaard på, at da Kyotoaftalen i sin tid blev lavet, bad man ICAO om at gøre noget, men så vidt hun kunne se, havde ICAO siddet og sovet i skødet på USA, så der var intet kommet ud af det. Hun syntes, EU skulle give ICAO

4. Europaudvalgsmøde 7/12-07

en frist og sige, at hvis ICAO ikke kommer op af stolen, indfører vi en brændstofafgift på fly. Flybrændstof koster kun 1,60 kroner pr. liter.

I anledning af det, klima- og energiministeren sagde om, at begrænsningerne vil komme i andre sektorer, pegede Anne Grete Holmsgaard på, at der ikke bliver så store besparelser i andre sektorer, hvis man på denne måde freder flysektoren frem til 2020. Det er særbehandling, så det klodser.

I anledning af klima- og energiministerens udtalelse om, at gennemsnittet for køb for de kvotebelagte sektorer samt fra JI/CDM klimaprojekter ligger på 10-12 pct., spurgte Anne Grete Holmsgaard, om klima- og energiministeren ville være indstillet på at arbejde for, at dette hul gøres mindre. Det mente hun var afgørende for, at vi kan få kvotesystemet til at fungere, sådan at vi reducerer udslippet af drivhusgasser og ikke blot har et fint bogholderi på papiret.

Orla Hav var indstillet på at gå med til forhandlingsoplægget, men fandt ikke ambitionsniveauet imponerende. Han noterede sig, at klima- og energiministeren var indstillet på, at vi skal bidrage kraftigt til forbedringer på området, og forventede, at det ville ske i næste runde, når ambitionsniveauet hæves lidt.

Klima- og energiministeren var enig i, at vi godt kunne ønske os, at man var mere ambitiøse, men man må huske på, at det har været ufatteligt op ad bakke i lang tid, og være glade for, at vi er nået dertil, hvor vi er, hvor vi i hvert fald kommer i gang. Det er utroligt vigtigt også over for resten af verden at vise, at EU nu gør noget. Klima- og energiministeren syntes, det var vigtigt, at det ikke først træder i kraft i 2013, men at vi går i gang så hurtigt som muligt, selv om forslaget ikke er fuldstændig perfekt.

Klima- og energiministeren sagde til Per Clausen, at når hun havde indlagt en præmis om, at flytrafikken vokser, skyldes det, at det gør den jo. Hvem vil Per Clausen få til at støtte, at vi sætter en kvote for, hvor meget der må flyves? Det er teori. Nu får vi indført princippet om, at forureneren betaler, og flyindustrien bliver en del af kvotesystemet. Vi får taget hul på auktioneringen. Der bliver et incitament til at udvikle effektive flytyper og brændstoftyper. Alt i alt går det i den rigtige retning.

Klima- og energiministeren håbede ikke, at auktioneringsprocenten ville være 5-10 frem til 2020. Meningen er jo, at flysektoren skal blive en del af det almindelige kvotesystem i EU, og derfor troede hun, at procenten ville stige betragteligt efter 2012.

I anledning af Anne Grete Holmsgaards udtalelse om prisen på flybrændstof gjorde klima- og energiministeren opmærksom på, at prisen i de senere år altså er steget med en faktor på fem, og på trods af det er flytransporten vokset så meget, som den er.

Klima- og energiministeren forstod, at der var problemer med Chicagokonventionen, men det er et teknisk problem.

I virkeligheden mente hun, at det, man gjorde nu, var ret så markant og virkede mere, end at EU presser på i ICAO. Man skal presse på i ICAO, og nu gi-

4. Europaudvalgsmøde 7/12-07

ver vi dem sådan set en frist. ICAO er velkommen til at komme med et eller andet bud. Men ellers har vi sagt, at vi gerne vil have det inkluderet i 2009. Nogle af dem, der er allermost imod det i ICAO, er USA

Til sidst lovede klima- og energiministeren at vende tilbage til Europaudvalget, når man skal have 2. læsning, for at se, hvor meget vi kan få næste gang.

Per Clausen mente ikke, man generelt kunne have det princip, at når der ikke findes teknologiske løsninger, så tilpasser vi kvoterne efter det. Vi er nødt til at forsøge at lægge pres på landene, og hvis et pres på flyselskaberne fører til en reduktion af flytransporten, er det nok ikke den store ulykke.

Per Clausen spurgte, om det ligger inden for klima- og energiministerens forestillingsverden, at det kan ende med, at man laver en aftale, som faktisk betyder, at flyselskaberne skal have mulighed for at få en kvote, der er lige så stor som den, man havde i 2004, helt frem til 2020, og vil man betragte det som et fremskridt, som regeringen vil støtte?

Anne Grete Holmsgaard sagde, at sådan som hun havde læst Chicagokonventionen, har EU faktisk en mulighed for at sige, at hvis ICAO ikke når frem til noget inden for en vis frist, så handler EU selv. Det er, hvad hun vil opfordre klima- og energiministeren til at arbejde for på EU-plan.

Klima- og energiministeren var enig med Per Clausen i, at vi ikke bare kan tilpasse kvoterne til, hvad der er muligt. Der er et vist teknologidrivende element i at fastsætte kvoter. Hun pointerede, at når man tager 2004 som udgangspunkt for noget, der skal træde i kraft i 2011, og der har været en vækst i mellemtiden, så skal der jo ske stramninger, og dem bliver man nødt til at begynde på relativt hurtigt. Klima- og energiministeren var enig med Per Clausen i, at der er mange problemer i kvotesystemet, men har vi noget, der er bedre, som vi kan sætte i stedet for? Kvotesystemet bevirker, at virksomhederne sørger for, at der sker en reduktion – enten i egen sektor eller i andre sektorer – så vi får reduceret den samlede CO₂-udledning. Det giver også et incitament til at investere i ny teknologi allerede nu.

Det er ikke Danmarks intention, at niveauet skal være det samme som i 2004, men klima- og energiministeren ville ikke begynde at spekulere over, hvor langt vi kan komme. Vi ved heller ikke, hvilket basisår vi skal tage udgangspunkt i. Det kan godt være, det er 1990, men det kan man ikke sige noget om endnu.

Klima- og energiministeren svarede på Anne Grete Holmsgaard sidste spørgsmål, at det netop er det, vi gør.

Formanden konkluderede, at der ikke var konstateret et flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet han ikke havde hørt nogen partier udtale sig imod det.

Punkt 2. Rådsmøde nr. 2839+2840 (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) den 10.-11. december 2007

Udenrigsministeren: Jeg vil alene gennemgå de punkter på dagsordenen for rådsmødet, som er af særlig interesse. De øvrige punkter på dagsordenen kan vi selvfølgelig drøfte, hvis I ønsker det.

Denne gang er alle punkter til orientering. Der er ingen forhandlingsoplæg.

**1. Forberedelse af Det Europæiske Råd den 14. december 2007:
Konklusioner 15681/07**

Rådsmøde 2839+2840 – bilag 1 (samlenotat side 2)

Udenrigsministeren: Under punktet "Forberedelse af Det europæiske Råd" vil formandskabet på mandag præsentere sit reviderede udkast til konklusioner. Hovedemnet for selve topmødet ventes at være fastlæggelse af mandatet for vismandsgruppen for Europa 2020-2030, vedtagelse af en globaliseringserklæring samt Kosovo.

Der er lagt op til, at stats- og regeringscheferne på Det Europæiske Råd skal tage stilling til et mandat for vismandsgruppen – eller refleksionsgruppen, som nu er blevet den officielle betegnelse. Man skal ikke udelukke kvinder; derfor er ordet vismand fjernet. Gruppen er oprindeligt et forslag fra præsident Sarkozy. Der er tale om et forum, som skal se på og analysere de udfordringer, EU står over for i et mere langsigtet perspektiv.

Regeringens tilgang til forslaget er grundlæggende pragmatisk. Vi finder, at en refleksionsgruppe kan være en god ramme at igangsætte en sådan drøftelse indenfor. Gruppens arbejde bør fokusere på, hvorledes der opnås konkrete resultater for borgerne inden for de forskellige politikområder – givet de udfordringer, som fremtiden og især globaliseringen byder på.

Det har dog samtidig været vigtigt for regeringen, at gruppen ikke kommer til at beskæftige sig med traktatændringer og institutionelle spørgsmål.

De danske synspunkter nyder bred opbakning i kredsen, og det foreliggende udkast til mandat er i overensstemmelse med den danske linje. Der bliver tale om et langstrakt arbejde, som ikke ventes afsluttet før hen i foråret 2010. Gruppens sammensætning og personspørgsmål vil først blive drøftet på Det europæiske Råd.

I forbindelse med drøftelsen om vismandsgruppen skal vi også tage stilling til en globaliseringserklæring. Med erklæringen vil det Europæiske Råd sætte en fremadrettet dagsorden med signal om, at man nu med afslutningen på den længerevarende traktatændringsproces vil fokusere på "Resultaternes Europa".

I lyset af den aktuelle udvikling vil vi på topmødet også drøfte situationen i Kosovo. Det vil være en opfølgning på den drøftelse, som vi skal have på udenrigsmi-

4. Europaudvalgsmøde 7/12-07

nistermødet på mandag. Det var også et emne, vi drøftede i NATO på mødet i Bruxelles i går.

Lone Dybkjær håbede, refleksionsgruppen ville blive bedre end de refleksionsgrupper, man havde nedsat tidligere.

Hun opfordrede udenrigsministeren til på rådsmødet, når man skal drøfte nedsættelse af en refleksionsgruppe, at gøre opmærksom på, at verden består af to køn. Hun mente, det ville være godt at få kvinder med, idet kvinder er nogle af dem, der risikerer at blive negative over for systemet.

Udenrigsministeren nævnte, at refleksionsgruppen skulle beskæftige sig med, hvordan man får EU til at fungere bedre, men den skal ikke beskæftige sig med EU's institutioner. Det har Barroso skåret ud i pap. Refleksionsgruppen nedsættes, for at EU hurtigere kan nå en realisering af sine mål.

Udenrigsministeren lovede Lone Dybkjær at gøre opmærksom på, at verden består af to køn.

2. Udvidelsespakken 2007

KOM (2007) 0663

Rådsmøde 2839+2840 – bilag 1 (samlenotat side 5)

EU-note (072) - E 6 (notat af 3/12-07 om udvidelsen)

Udenrigsministeren: Kommissionen fremlagde den 6. november 2007 strategidokument om udvidelsen og fremskridtsrapporter for Tyrkiet, Kroatien og landene på Det vestlige Balkan.

På rådsmødet forventes vedtaget rådskonklusioner, som blandt andet ventes at indeholde en opfordring til yderligere reformer i Kroatien og Tyrkiet. EU-perspektivet for landene på Det vestlige Balkan forventes fremhævet. Det vil vi støtte fra dansk side.

Morten Messerschmidt ville gerne høre, om man har gjort sig nogle overvejelser over, hvor lang tid man vil fortsætte optagelsessamtaler med Tyrkiet, så længe landet ikke anerkender alle EU's lande, også Cypern.

Udenrigsministeren mente, Morten Messerschmidt glemte, at der faktisk var frosset en masse kapitler ned, så Tyrkiet kan ikke komme i mål, før de efterlever Ankaraaftalen, og de kan ikke komme ind uden at efterleve Københavnerkriterierne. Som udenrigsministeren tidligere havde sagt til Morten Messerschmidt, ville det være et andet Tyrkiet end det, vi kender i dag, som til sin tid bliver medlem.

3. Økonomiske Partnerskabsaftaler

KOM (2007) 0717

Rådsmøde 2839+2840 – bilag 1 (samlenotat side 8)

KOM (2007) 0717 – svar på spørgsmål 1-4 (om indgåelse af økonomiske partnerskabsaftaler med AVS-landene)

Udvalgsmødereferat:

(behandlet i Statsministeriet 16/11-07 pga. valg, se Rådsmøde 2830+2831– bilag 4)

Udenrigsministeren: Forhandlingerne om "fulde", dvs. omfattende, økonomiske partnerskabsaftaler – de såkaldte EPA-aftaler – mellem EU og AVS-landene har ikke kunnet afsluttes inden for den fastsatte tidsfrist med udgangen af 2007.

Forhandlingerne har i den sidste fase været koncentreret om at indgå foreløbige aftaler alene om varehandel. Aftalerne vil senere kunne udbygges til egentlige EPA-aftaler, der også omfatter tjenesteydelser, men det sker altså ikke nu. Der er indgået flere sådanne aftaler både med grupper af lande og med enkeltlande. På den baggrund har Kommissionen fremlagt et forslag til en forordning om markedsadgangsregimet i EU for varer fra de AVS-lande, som nu vil tilslutte sig en EPA. Disse AVS-landene vil derved opnå told- og kvotefri markedsadgang for alle varer med undtagelse af våben – dog med overgangsordninger for ris og sukker.

Regeringens linje heroverfor vil naturligvis fortsat være baseret på folketingsvedtagelse V 41. Regeringen er således indstillet på at give tilslutning til retningslinjerne i forordningsforslaget og arbejde for en handelsliberal og udviklingsvenlig udformning. Lad mig tilføje, at regeringen fortsat i overensstemmelse med folketingsvedtagelse V 41 vil arbejde for, at der kun stilles krav om skærpede regler for tjenesteydelser, i det omfang det tjener AVS-landenes udviklingsinteresser og ønsker.

Der forhandles stadig, så det er usikkert, hvordan situationen bliver i de kommende dage. Der er indgået 14 EPA-aftaler med AVS-lande, og Kommissionen forventer, at der bliver indgået flere i løbet af kort tid, formentlig før den 31/12.

De AVS-lande, der er mindst udviklede, og som ikke har ønsket nu at indgå en EPA-aftale, vil fortsat være begunstiget af "Alt undtagen våben" toldpræferencerne.

Tilbage står en række lande, der er ikke mindst udviklede, og som ikke for nærværende ser sig i stand til at indgå i en EPA. For dem vil regeringen i henhold til Cotonou-aftalen med AVS-landene som udgangspunkt arbejde for en WTO-medholdelig løsning, der ikke er ringere end de markedsadgangsvilkår til EU, som de pågældende lande havde, da forhandlingerne blev indledt. Men det må erkendes, at der kun er tilslutning til dette synspunkt fra et mindre antal af de andre medlemslande. Kommissionen afviser særløsninger, som frygtes at være i strid med WTO-reglerne.

Jeg har talt med Kommissær Mandelson i går. Han ser kun en mulighed for strengt at holde sig inden for WTO-reglerne. Han var i dette spørgsmål under

4. Europaudvalgsmøde 7/12-07

pres fra to sider, sagde han. Der var EU-lande, som fandt, at han var gået for vidt i retning af kun at indgå de foreløbige vareaftaler med lange overgangsordninger for visse varer. På den anden side var der AVS-lande, der ikke var indstillet på, at andre AVS-lande uden en aftale skulle kunne få de samme vilkår, som de havde tilforhandlet sig.

Jeg opfordrede Mandelson til at arbejde for at få så mange aftaler i hus som muligt.

Jeg vil gerne understrege, at vi fra dansk side gennem hele forløbet indtil nu har arbejdet stærkt for en udviklingsvenlig linje. EPA-forhandlingerne blev påbegyndt under det danske EU-formandskab i 2002. Forhandlingerne fortsætter, men på vareområdet er det, der er lagt op til, nok det bedste, vi kan få nu. Forordningen skal vedtages med kvalificeret flertal, men der vil næppe være et blokerende mindretal. Det vil i øvrigt heller ikke være rimeligt at straffe de AVS-lande, der har indgået en aftale, med at de ikke får den markedsadgang i EU, som de har forhandlet sig til. Det ville jo blive tilfældet, hvis vi skulle blokere. Så ville de pågældende lande faktisk bliver stillet ringere.

Per Clausen var for nylig blevet gjort opmærksom på en rapport, der var udarbejdet af DIIS, hvor man peger på, at en af præmisserne for de økonomiske partnerskabsaftaler ikke overholdes. Han ville gerne høre udenrigsministerens kommentar til denne rapport, eventuelt i form af et notat.

Morten Messerschmidt hørte, at ministeren talte om, at man på sigt også skulle have et samarbejde om serviceydelser, hvilket han fandt problematisk. Vil det ske i dette årti, og på hvilke områder vil det gælde? I den forbindelse gjorde Morten Messerschmidt opmærksom på, at vi allerede har problemer med lønpres i forbindelse med den udvidede ordning for Østeuropa.

Lone Dybkjær spurgte, hvordan situationen var, idet hun pegede på, at det ikke varede ret lang tid, før man skulle være færdige med forhandlingerne. Som Per Clausen er inde på, er der en lang række lande, som er enormt pressede og har svært ved at se, at de har fået så forfærdelig meget ud af dette samarbejde. Hun ville blot være sikker på, at de aftaler, vi laver, ikke stiller de pågældende lande dårligere økonomisk og socialt.

Anne Grete Holmsgaard gjorde opmærksom på, at den analyse, der er foretaget af DIIS og Fødevarerøkonomisk Institut, viser, at det er EU, der får velfærdsgvinster på 1,6-1,7 mia. dollars, mens AVS-landene mister 800.000 dollars. Det syntes hun var et problem. Det er vist bl.a. i overgangsordningerne, problemet ligger. Man lægger tilsyneladende meget pres på AVS-landene for at få dem til at indgå på sådanne aftaler, selv om mange af dem egentlig ikke er i stand til det. Synes udenrigsministeren, det udvikler sig på en god måde, eller bruger EU sin langt større magt helt urimeligt over for disse lande? Anne Grete Holmsgaard pegede i den forbindelse på, at hele ideen jo er, at aftalerne skal komme AVS-landene til gode – og på et senere tidspunkt også komme os til gode, fordi det skaber en økonomisk vækst i udviklingslandene.

Udenrigsministeren forstod godt de stillede spørgsmål, for regeringen mente heller ikke, vi skal tjene 1,6 mia. dollars, mens AVS-landene skal tabe 800.000 dollars, og det er heller ikke meningen med vedtagelse V 41. Han mente dog, det skulle med i billedet, at rapporten fra DIIS ikke var opdateret og ikke havde taget hensyn til forslaget om markedsadgang til EU, hvilket betyder, at AVS-landene får mange penge oveni. Overgangsordningerne er heller ikke regnet med, men de er gennemsnitligt på 15 år, hvilket betyder en masse.

Gensidighed er faktisk et WTO-krav. Hvis man bare gav dem præferencer, skulle alle lande have de samme præferencer. De lande, som ikke er involveret, ville kunne anlægge en WTO-sag.

Udenrigsministeren sagde til Morten Messerschmidt, at serviceydelser ikke er på bordet nu, så serviceydelser kommer ikke med i aftalerne med de nordafrikanske lande. Men de kommer med på et senere tidspunkt.

Udenrigsministeren sagde i svaret til Lone Dybkjær, at Kommissionen forhandler med en række AVS-lande. Den har indgået aftaler med nogle lande, og en række andre lande er på vej til at indgå aftaler. Men der vil nok være nogle få, der ikke indgår aftaler. Det var udenrigsministerens vurdering, at langt de fleste lande ville indgå aftaler inden den 31/12 2007. Nogle vil ikke. F.eks. vil Sydafrika ikke, men de har deres egen samarbejdsaftale. Udenrigsministeren indrømmede, at man ikke er så langt dags dato, men han mente, man ville nå langt inden årets udgang, idet den 7 år gamle WTO-aftale sætter denne dato som sidste frist. Udenrigsministeren erklærede sig fuldstændig enig med Lone Dybkjær i, at AVS-landene ikke skal ende i en dårligere situation.

Formanden bad om, at man får Udenrigsministeriets kommentarer til den nævnte rapport skriftligt. Han tilføjede, at det overraskede ham, at det så ud til, at situationen var så ringe.

NOT **Udenrigsministeren** lovede at fremsende det notat, formanden bad om. Han gjorde opmærksom på, at han ikke havde bebrejdet dem, der havde lavet rapporten, noget, idet de i rapporten havde skrevet, hvad den ikke omfattede. Men Udenrigsministeriet ville kunne føre tallene à jour.

Anne Grete Holmsgaard var glad for at, at udvalget ville få et notat fra Udenrigsministeriet om, hvad der er sket, siden rapporten blev skrevet.

I anledning af at udenrigsministeren sagde, at overgangsordningerne gennemsnitligt var på 15 år, spurgte hun, hvem der ikke får nogen overgangsordninger. Eventuelt kunne man få et notat fra Udenrigsministeriet om, hvem der ikke får overgangsordninger – eller hvem der får.

Til sidst spurgte hun, hvornår udenrigsministeren har tænkt sig at komme tilbage til udvalget om denne sag, idet hun forstod, at den først var sat på dagsordenen med forhandlingsoplæg, men at dette var pillet af efter ønske fra Udenrigsministeriet.

4. Europaudvalgsmøde 7/12-07

NOT **Udenrigsministeren** lovede Anne Grete Holmsgaard et notat om, hvilke lande der ikke havde fået overgangsordninger.

Han svarede på Anne Grete Holmsgaards sidste spørgsmål, at løbet var kørt på mandag, idet det bliver det sidste møde, inden tidsfristen udløber den 31/12 2007. Når man ikke har sat sagen på til forhandlingsoplæg, skyldes det, at man allerede har et forhandlingsoplæg, nemlig fra den 15. maj 1998. Derudover oplæste udenrigsministeren en længere liste, som viste, at sagen havde været behandlet mange gange i udvalget og i Folketingssalen. Når man ikke havde sat den på i dag til forhandlingsoplæg, var det fordi der ikke var sket noget nyt af videregående rækkevidde.

4. Det vestlige Balkan

KOM (2007) 0656, KOM (2007) 0657, KOM (2007) 0659,
KOM (2007) 0660

Rådsmøde 2839+2840 – bilag 1 (samlenotat side 11)

Udvalgsmødereferat:

(behandlet i Statsministeriet 16/11-07 pga. valg, se Rådsmøde
2830+2831– bilag 4)

Udenrigsministeren: Rådet vil drøfte Kommissionens fremskridtsrapporter for landene på det vestlige Balkan.

Rådet ventes at anerkende de fremskridt, der er sket på det vestlige Balkan, og at bekræfte landenes europæiske perspektiv. Samtidig vil Rådet for hvert enkelt land pege på områder, hvor der er behov for yderligere politiske og økonomiske reformer som et led i tilnærmelsen til EU.

Der er bred enighed i EU om vigtigheden af at fastholde og styrke Vestbalkan-landenes europæiske perspektiv. Det gælder ikke mindst Serbiens EU-tilnærmelse. Det er både i deres og vores interesse, at de eksisterende krav og kriterier for tilnærmelsen til EU opretholdes, men vi skal være fleksible og kreative i timingen af vores krav. I forhold til Serbien betyder det, at EU kan undertegne den indgåede SA-aftale hurtigt.

Jeg venter en drøftelse om Kosovo. EU's medlem af den trojka, der siden august i år har mæglet mellem Beograd og Pristina, ambassadør Ischinger, deltager i rådsmødet og orienterer om afslutningen af trojkaprocessen. Ischinger fortjener stor ros. Han har ydet en fantastisk indsats for at få vendt alle sten i statusprocessen. Desværre uden at det er lykkedes at få parterne til at nå til enighed om Kosovos fremtidige status. Det vil fremgå af den rapport, som FN's generalsekretær modtager i disse dage. Drøftelsen i Rådet vil tjene som informationsudveksling og til at sikre, at EU fortsat står sammen i det videre forløb. Kosovo ventes også drøftet på Det Europæiske Råd den 14. december.

Morten Messerschmidt gjorde opmærksom på, at Dansk Folkeparti har den holdning, at Kosovo er et serbisk anliggende og derfor ikke noget, EU skal blande sig i. Han havde for et halvt år siden været valgobservatør ved parlamentsvalget i Serbien og vidste, at EU's separatistiske og interventionistiske linje styrker de allermest reaktionære kræfter i landet. Han så gerne, at man sendte et lidt mere positivt signal til Beograd, herunder eventuelt stillede medlemskab i udsigt. Han vidste, at EU i Serbien har et dårligt renommé, idet de bliver betragtet på linje med folk, som vil få yderligere dele af landet.

Udenrigsministeren stillede Morten Messerschmidt det spørgsmål, hvor lang tid Kosovo havde været et serbisk anliggende, idet han pegede på, at Milosevitch i 1989 faktisk ophævede Kosovos autonome status, som Tito havde givet dem. Der er sket meget i 1990-erne, og Kosovo er det eneste FN-protectorat i Europa. Naturligvis har Morten Messerschmidt ret i sine bekymrede

4. Europaudvalgsmøde 7/12-07

bemærkninger om, hvordan vi så håndterer Serbien. Det var et af de problemer, han havde drøftet ved mødet i Bruxelles aftenen før inden for NATO. Problemet er, at Serbien ikke har leveret i den senere tid.

4. Europaudvalgsmøde 7/12-07

5. Mellemøsten

Rådsmøde 2839+2840 – bilag 1 (samlenotat side 13)

Udvalgsmødereferat:

(behandlet i Statsministeriet 16/11-07 pga. valg, se Rådsmøde 2830+2831– bilag 4)

Udenrigsministeren nævnte ikke dette punkt.

6. Iran

Rådsmøde 2839+2840 – bilag 1 (samlenotat side 15)

Udvalgsmødereferat:

(behandlet i Statsministeriet 16/11-07 pga. valg, se Rådsmøde 2830+2831– bilag 4)

Udenrigsministeren: IAEA-chefen, ElBaradei, og Solana afrapporterede i november fra deres drøftelser med Iran. Både ElBaradei og Solana konkluderede, at Iran fortsat ikke efterlever sine forpligtelser over for det internationale samfund. Det har sat gang i forhandlingerne om en ny FN-resolution med stramninger i sanktionsregimet.

Parallelt hermed drøfter vi i EU-kredsen, hvordan vi kan understøtte FN-processen og det internationale samfunds bestræbelser på at få Iran til at efterleve sine forpligtelser. Det var også et af emnerne for drøftelsen i NATO i går aftes. Regeringen støtter tosporsstrategien og finder, at sanktioner bør vedtages i Sikkerhedsrådet i enighed, men vi er rede til at støtte en aktiv EU-politik, herunder selvstændige EU-tiltag, hvis FN-processen ikke giver resultater.

Det bør også nævnes, at de amerikanske efterretningstjenester i begyndelsen af denne uge – som I alle ved – offentliggjorde et resumé af en rapport om det iranske atomprogram. Der er heldigvis flere positive elementer i rapporten. Det fremgår bl.a., at Iran med stor sandsynlighed stoppede sit nukleare våbenprogram i efteråret 2003. Det konkluderes, at Teheran er lydhor over for pres fra det internationale samfund. Det er da positivt, da det skulle styrke håbet om en forhandlingsløsning.

På den anden side gentager rapporten også flere af de velkendte negative konklusioner. Det påpeges blandt andet, at Teheran på trods af sine forpligtelser over for IAEA og FN's Sikkerhedsråd, ikke har suspenderet sine uranberigelses- og tungtvandsaktiviteter. Iran er fortsat ikke villig til at levere tillidsskabende foranstaltninger og åbenhed, således at vi kan få sikkerhed for, at programmet udelukkende har fredelige formål. Solana havde møde med dem i fredags. Det varede 5 timer, men gav intet resultat.

Per Clausen syntes også, det var positivt, at den direkte atomtrussel fra Iran ikke er til stede i det omfang, som man havde påstået, men det ændrer ikke ved den meget dårlige menneskerettighedssituation i landet, hvor man ser massive forfølgelser af forskellige grupperinger, f.eks. dem der søger at udvikle kvinders rettigheder og demokrati.

Morten Messerschmidt nævnte, at udenrigsministeren tidligere i relation til sikkerhedsresolution 1737 havde rejst spørgsmålet om, hvad Iran skulle bruge tungt vand til, idet det ikke er nødvendigt til energiproduktion. Har han fået noget svar på det?

Morten Messerschmidt pegede på, at den efterfølgende sikkerhedsrådsreso-

lution 1747 foreskriver, at hvis ikke Iran medvirker til at give de informationer, det bør, er man åben over for "yderligere sanktioner". Kan udenrigsministeren sige noget om, hvad det er for sanktioner? Hvor længe har man tænkt sig at lade sig trække rundt i manegen af Ahmadinejad og hans fascistiske regime?

Yildiz Akdogan pegede på, at udenrigsministeren siger, Iran ikke lever op til sin løfter i forhold til FN, og at man vil prøve med nogle EU-tiltag. Har udenrigsministeren gjort sig nogle tanker om, hvad det er for EU-tiltag?

Udenrigsministeren kunne være enig med Per Clausen i, at der er en tendens til, at menneskerettighederne bliver glemt, når man laver disse atomaftaler. I den forbindelse mindede udenrigsministeren om, at det faktisk var Danmark, der i 2003 satte hælene i og gik imod, fordi menneskerettighederne ikke var inde i billedet. EU har faktisk gjort en masse i forhold til Iran og har stillet en masse forslag om samarbejde. Forleden havde Solana som sagt haft et 5 timers langt møde, men Iran havde bare afvist alt.

Udenrigsministeren svarede Morten Messerschmidt, at Iran ikke har svaret på, hvad de skal bruge tungt vand til.

4. Europaudvalgsmøde 7/12-07

7. Den Europæiske Naboskabspolitik (ENP)

Rådsmøde 2839+2840 – bilag 1 (samlenotat side 18)

Udvalgsmødereferater:

Alm. Del (06) – bilag 173, side 681 (senest behandlet i EUU 18/1-07)

Udenrigsministeren nævnte ikke dette punkt.

8. Den Europæiske Sikkerheds- og Forsvarspolitik (ESDP)

A-punkt

Rådsmøde 2839+2840 – bilag 1 (samlenotat side 20)

Udenrigsministeren nævnte ikke dette punkt.

4. Europaudvalgsmøde 7/12-07

9. Sudan/Darfur

Rådsmøde 2839+2840 – bilag 1 (samlenotat side 23)

Udvalgsmødereferat:

(behandlet i Statsministeriet 16/11-07 pga. valg, se Rådsmøde 2830+2831– bilag 4)

Udenrigsministeren nævnte ikke dette punkt.

Per Clausen ville gerne høre lidt om EU's militære indsats i Sudan. Han forstod, at militæret var indsat for at hjælpe flygtningene, men at deres indsats nærmest var en støtte til regeringen.

Udenrigsministeren erklærede sig enig med Per Clausen i, at meningen er at beskytte flygtningene og støtte FN. Formålet er ikke at støtte regeringen.

10. Burma/Myanmar

Rådsmøde 2839+2840 – bilag 1 (samlenotat side 25)

Udvalgsmødereferat:

(behandlet i Statsministeriet 16/11-07 pga. valg, se Rådsmøde 2830+2831– bilag 4)

Udenrigsministeren nævnte ikke dette punkt.

11. Somalia

A-punkt

Rådsmøde 2839+2840 – bilag 1 (samlenotat side 27)

Udvalgsmødereferat:

Alm. Del (06) – bilag 337, side 1225 (senest behandlet i EUU 11/5-07)

Udenrigsministeren nævnte ikke dette punkt.

Yildiz Akdogan gjorde opmærksom på, at kvindernes situation i Somalia er helt forfærdelig med mord og voldtægt og trusler. Har udenrigsministeren gjort sig nogen overvejelser i den anledning?

Hun nævnte, at der i weekenden skal være et topmøde med de afrikanske lande, hvor hun gik ud fra, at den danske regering vil gå ind for menneskerettighederne. Hvordan skal den platform, som topmødet udgør, anvendes? Hun tilføjede, at hun godt kunne tænke sig, at man gik ind i en kritisk dialog med de afrikanske lande.

Udenrigsministeren gav Yildiz Akdogan ret i, at situationen i Somalia er forværret. Derfor vil EU gøre, hvad det kan, for at stabilisere landet. Men realistisk må vi erkende, at det er meget svært. Den somaliske diktator har dræbt flere mennesker end Mugabe, men det er der tilsyneladende ingen, der har protesteret imod.

Med hensyn til topmødet med de afrikanske lande sagde udenrigsministeren, at Danmark ikke mente, Mugabe skulle high-jacke topmødet, men han kunne ligesom andre afrikanske ledere have godt af at høre lidt om menneskerettigheder, og det var en af Danmarks betingelser for at gå med til mødet, at spørgsmålet om menneskerettigheder kommer på banen.

12. Anmodning fra Kommissionen til Rådet om bemyndigelse til Kommissionen til at åbne forhandlinger om en multilateral anti-piratkopieringsaftale, ACTA (Anti-Counterfeiting Trade Agreement)

- *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) den 10.-11. december 2007, men forventes sat på dagsordenen for et snarligt rådsmøde med henblik på vedtagelse*

Rådsmøde 2839+2840 – bilag 1 (samlenotat side 29)

Udenrigsministeren nævnte ikke dette punkt.

13. Afghanistan

Rådsmøde 2839+2840 – bilag 2 (tillæg til samlenotat)

Udenrigsministeren nævnte ikke dette punkt.

Punkt 3. Samråd med udenrigsministeren om samrådsspørgsmål B (forskellen på forfatningstraktaten og Lissabontraktaten)

- EUU alm. del (072) – samrådsspørgsmål B (vedlagt)
- EUU alm. del (072) – svar på spørgsmål 2 (sammenligning af Lissabon-traktaten og forfatningstraktaten)
- EU-note (072) - E 7 (notat af 4/12-07 om forskelle mellem Lissabontraktaten og forfatningstraktaten)
- EU-note (072) - E 8 (notat af 6/12-07 om gennemgang af udkast til ny EU-traktat - Lissabontraktaten)
- EUU alm. del (072) – bilag 35 (henvendelse fra Kaj Krarup Kristensen om reformtraktaten)

Samrådsspørgsmålet havde følgende ordlyd:

”Ministeren bedes redegøre for indholdet af det oversendte notat om forskellene mellem forslaget til en traktat om en forfatning for Europa og forslaget til Lissabontraktaten, jf. EEU alm. del spørgsmål 2.”

Formanden begrundede samrådsspørgsmålet og nævnte, at Europaudvalget samme dag havde haft en 3 timers eksperthøring om de samme elementer, som samrådet drejede sig om.

Udenrigsministeren: Jeg vil indledningsvis gerne takke for lejligheden til at knytte bemærkninger til det notat om en sammenligning af Lissabontraktaten og forfatningstraktaten, som Udenrigsministeriet sendte til udvalget den 4. december.

Enhver sammenligning må nødvendigvis ske i relation til et eller andet. Sammenligner man f.eks. menneskeaber med mennesker, siger videnskaben, at de er 99 pct. ens rent genetisk. Men i de fleste forbindelser er vi nok mange, som vil anse den 1 pct. forskel for ganske afgørende.

Notatet tydeliggør derfor allerede i sin indledning, at sammenligningen sker med henblik på at vurdere behovet for at afholde folkeafstemning i Danmark.

Notatets konklusion eller sammendrag er temmelig klar og behøver næppe mange supplerende ord fra min side.

I relation til grundlovens § 20 om overladelse af beføjelser fra danske myndigheder til EU's myndigheder har vi nu fået Justitsministeriets § 20-redegørelse om Lissabontraktaten. Den vil jeg ikke gå nærmere ind på. Justitsministeren har i går været i samråd om den. I drøftede den indgående med justitsministeren i et samråd, som varede 2½ time. Jeg må blot konstatere, at i modsætning til forfatningstraktaten, som overlod nye beføjelser til Unionen på 9 områder, så overlades der ikke med Lissabontraktaten nye beføjelser til Unionen.

4. Europaudvalgsmøde 7/12-07

I relation til traktaternes forfatningsaspekter er der også meget klare forskelle. Som det fremgår af Udenrigsministeriets sammenligningsnotat, er alle forfatningsaspekterne fjernet fra traktaterne.

Der kan være grund til at knytte nogle ord til, hvilken betydning dette har.

De, der har læst regeringens lovforslag om forfatningstraktaten og Udenrigsministeriets og Justitsministeriets redegørelser om forfatningstraktaten fra 2004, vil have bemærket, at både Udenrigsministeriet og Justitsministeriet dengang meget klart gjorde rede for, at forfatningstraktaten var en traktat, ikke en forfatning – på samme måde som en frugtkniv er en kniv og ikke en frugt. Når man spiser en Napoleonskage, spiser man heller ikke Napoleon, men en kage. Det var nu ikke bare en rent sproglig observation. Forfatningstraktaten var – retligt set – en traktat, fordi den blev indgået som en traktat og skulle ændres som en traktat. Det var derfor, vi afviste alle påstandene om, at forfatningstraktaten juridisk set var en forfatning. Forfatningstraktaten var en traktat, og Lissabontraktaten er en traktat.

Men det betyder jo ikke, at alle de mange elementer, der gav forfatningstraktaten et vist forfatningspræg, var uden betydning. Jeg tror faktisk, at opgivelsen af forfatningstilgangen, som er indeholdt i Lissabon-traktaten, vil få ganske stor betydning.

Man kan vel sige det således, at de store ændringer i Europa siden murens fald – og herunder ikke mindst udvidelsen af EU fra 12 medlemslande til nu 27 medlemslande; efter murens fald fra 15 til 27 – har skabt behov for at klarlægge den europæiske identitet. Der er behov for at skabe sigtelinjer for Europas politiske udvikling i tiden fremover. Lissabontraktaten indeholder en lang række af sådanne elementer til den europæiske identitet. Fælles værdier, demokrati, grundrettigheder – for blot at nævne nogen af dem. Men den sigtelinie, som – ganske forsigtigt – pegede frem mod en europæisk forfatnings-traktat som en fælles identitet, har vist sig ikke at kunne bære. Den har mødt en ikke ringe folkelig modstand i en række medlemslande. Også i Danmark har der jo været partier og folkebevægelser, som har fremstillet netop forfatningsaspekterne som begyndelsen til enden for Danmark som en selvstændig stat. Ingen af de mange forsikringer, vi gav under debatterne om forfatnings-traktaten, kunne fjerne uviljen og angsten for forfatningsaspekterne hos disse partier og bevægelser. De er vel lettede og glade i dag.

Lad mig blot nævne de mange spørgsmål, vi fik til forfatningstraktaten vedrørende traktatbestemmelsen om EU-rettens forrang og om traktatbestemmelsen om EU's symboler – for slet ikke at nævne selve betegnelsen forfatning.

Jeg tror også, at selve traktatteknikken i forfatningstraktaten, hvor man afskaffede alle gældende regler og erstattede dem med en helt ny traktat, gav befolkningen indtryk af, at den nye Union ville være en helt ny og anderledes størrelse end den gamle Union.

Derfor skulle man jo forvente, at netop disse partier og bevægelser nu kvitterede med klare udmeldinger om, at netop fjernelsen af alle disse forfatnings-

4. Europaudvalgsmøde 7/12-07

aspekter havde imødekommet deres vigtigste indvendinger. Det går jeg ud fra, at de gør i dag.

Lad mig også sige, at fjernelsen af forfatningsaspekterne faktisk indebar en ændring af en af de grundlæggende balancer i Konventets forfatningstraktat. At der kunne opnås enighed i Konventet byggede netop på et kompromis, hvorefter de mere pragmatiske dele af Konventet sikrede, at de reelle traktatændringer var af jordnær og praktisk art. Til gengæld blev præsentationen af disse konkrete og pragmatiske løsninger præget af den forfatningsmæssige tilgang, som forfatningstraktaten repræsenterede. Vi, der har fulgt arbejdet med Lissabontraktaten, ved, at for et ikke ringe antal medlemsstater har opgivelsen af forfatningsaspekterne været vanskelig at sluge.

Lad mig blot nævne et enkelt lille punkt, der viser dette. Forfatningstraktatens bestemmelse om Unionens symboler er, som angivet i notatet, ikke medtaget i Lissabontraktaten. Det er en målestok for, hvor vanskeligt det har været for en række medlemsstater at give selv denne – man kunne sige symbolske – indrømmelse, at en række medlemsstater, som det er deres ret, har valgt at afgive en ensidig erklæring om Unionens symboler.

Opgivelsen af forfatningsaspekterne i traktaten har altså ikke juridisk betydning, men vil nok vise sig at få ganske stor betydning på det mere ideologiske plan, og er altså netop resultatet af, at medlemsstaterne har taget konsekvenser af de folkeafstemninger, der blev tabt.

Går vi over til alle de øvrige områder af Lissabontraktaten, som især angår fælles værdier, demokratisering og effektivisering – herunder ikke mindst effektivisering af EU's forbindelser udadtil og inden for samarbejdet om straffet og politi – er der i høj grad tale om, at fremskridtene fra forfatningstraktaten er bevaret.

Det er vi overordentlig tilfredse med. Alle disse forbedringer er helt nødvendige, hvis Unionen med 27 medlemsstater fortsat skal kunne fungere effektivt – og helst mere effektivt end før. Vi lever i en globaliseret verden. Uden et stærkt EU ville vi ikke kunne klare de globale udfordringer og slet ikke påvirke verdens gang i overensstemmelse med vores værdier og ønsker.

Lad mig blot nævne enkelte elementer:

Overgang fra enstemmighed til kvalificeret flertal har været et dansk ønske i lang tid. Med 27 medlemsstater er det nemlig mere end vanskeligt at opnå enstemmighed, uden at vedtagelserne bliver udvandede og uigennemskuelige. Det er også vigtigt at erindre, at vi allerede har så mange gældende EU-regler, at behovet for en fleksibel tilpasning og modernisering af reglerne – uden veto fra de langsomste – i sig selv er af stor betydning.

Også Europa-Parlamentets øgede medbestemmelse er et fremskridt. Den gør Unionen mere demokratisk. Og den vil uden tvivl hjælpe Danmark på en række områder. Jeg kan her blot nævne dyrevelfærd, hvor vi forventer, at Europa-Parlamentet vil være en kærkommen medspiller for Danmark. Det har det ikke været før. Det kan det blive nu.

4. Europaudvalgsmøde 7/12-07

Som Danmarks udenrigsminister ser jeg også med stor glæde på, at Unionens nye muligheder for at anvende alle Unionens mange virkemidler i sammenhæng kan blive bragt i anvendelse. Der er virkelig behov for, at Unionen kan finde fælles løsninger på vigtige spørgsmål. Kosovo er et godt eksempel på et område, hvor stort set alle aspekter af Unionens virke må spille sammen, for at vi hurtigt kan finde en løsning på dette europæiske problem, som verden forventer, at Europa er i stand til at løse.

Der er endvidere grund til at glæde sig over, at Lissabontraktaten på enkelte af disse områder indeholder bedre løsninger end forfatningstraktaten.

Det er således meget glædeligt, at bekæmpelse af klimaændringer er blevet indføjet i en af traktatens miljøbestemmelser. Det betyder, at hensynet til at undgå klimaændringer – som en del af miljøhensynene – skal indgå som tværgående hensyn i alle Unionens politikker.

Det er også tilfredsstillende, at de nationale parlamenters stilling er blevet opgraderet i Lissabontraktaten i forhold til forfatningstraktaten.

Skulle jeg resumere min holdning til Lissabontraktaten, kan det siges på denne korte måde: Det, som er nyt eller anderledes i Lissabontraktaten, er bedre end i forfatningstraktaten. Og det, som er det samme som i forfatningstraktaten, er særdeles godt for Danmark.

Per Clausen kunne forstå på udenrigsministeren, at det med forfatningen mest havde symbolsk betydning, og ville gerne spørge, om udenrigsministeren ikke er enig i, at indholdet i Lissabontraktaten på en række områder, herunder overgangen til flertalsafgørelse, vil få stor betydning for, hvordan EU kommer til at fungere i fremtiden, og at det derfor også har meget stor betydning for danskerne, hvorfor det ville være godt, at danskerne fik mulighed for at tage stilling til udviklingen EU ved en folkeafstemning.

Mener udenrigsministeren ikke, at der ved denne traktat sker en udvidelse af de områder, hvor EU kan træffe beslutninger – godt nok på områder, hvor vi tidligere har brugt den såkaldte gummiparagraf – og mener udenrigsministeren ikke, at der i realiteternes verden flyttes magt fra det danske politiske system til EU-systemet?

Er udenrigsministeren enig i det, Peter Vesterdorf har sagt om, at Lissabontraktaten er væsentligt mere indgribende end Nicetraktaten? Peter Vesterdorf, som vist er positivt indstillet over for EU, har sagt, at det ville være godt, hvis Lissabontraktaten bliver godkendt ved en folkeafstemning. Per Clausen forstod på udenrigsministeren, at denne fandt, der var tale om en fin traktat. Derfor forstod Per Clausen ikke, at udenrigsministeren ikke mente, der skulle være mulighed for, at danskerne hyldede den ved at stemme for den.

Morten Messerschmidt fandt det interessant, at udenrigsministeren nævnte, at det med ordet forfatning aldrig havde haft den store betydning, men at det afgørende var de forfatningsmæssige træk, traktaten indeholdt. I den forbindelse pegede han på, at man i hvert fald havde bibeholdt to forfatningsmæs-

sige træk, nemlig den faste formand og udenrigsrepræsentanten. Desuden får man en langt mere indflydelsesrig kommission, idet søjle 3 smeltes ind i søjle 1. Charteret et ganske vist ikke en del af traktaten, men der er henvist til det, og det har samme værdi som traktaten. Morten Messerschmidt mente, alle måtte være enige i, at formandsrotationen ophører, og at Kommissionens magt udvides. Han ville gerne have udenrigsministeren til at bekræfte, at charteret og bestemmelsen om EU-rettens forrang i realiteten har samme betydning som i forfatningstraktaten.

Det har været nævnt, at man har anvendt artikel 308 mange gange, måske over tusind gange, til med enstemmighed at udvide hjemmelsgrundlaget, idet man har henvist til EU's værdier. Det mente Morten Messerschmidt rejser et spørgsmål om forståelse af grundlovens § 20, dels vedrørende definitionen af "beføjelser", dels vedrørende ordene "i nærmere bestemt omfang." Ville det derfor ikke være rimeligt, at man lod den tvivl, der er opstået i løbet af de 10 år, der er gået siden vi sidste havde en folkeafstemning, komme grundlovens § 20 til gode? Justitsministeren lagde i går vægt på Maastrichtdommen, men ville det ikke være rimeligt, om man viste en vis tilbageholdenhed med at tillægge en så gammel afgørelse så stor vægt?

Lone Dybkjær mente ikke, der var kommet så forfærdeligt meget nyt frem siden oktober eller juni, da Europaudvalget gav mandatet – udover at man har nået et resultat. Hun var helt sikker på, at udenrigsministeren var blevet informeret om de meget interessante forfatningsmæssige betragtninger, professor Jens Hartig Danielsen fra Århus var kommet med under dagens eksperthøring. I forbindelse hermed spurgte Lone Dybkjær, om det ikke er sådan, at hver gang vi bruger artikel 308, skal der foreligge en § 20 vurdering.

Lone Dybkjær mente, Kommissionen faktisk var blevet svækket med oprettelsen af Det Europæiske Råd, styrkelsen af Europa-Parlamentet og af de nationale parlamenter osv., og at det, der sker med Lissabontraktaten, faktisk bare er en kodificering heraf.

Anne Grete Holmsgaard nævnte, at de 9 små punkter, hvor Danmark ved forfatningstraktaten afgav suveræniteten, i nattens mulm og mørke var gledet ud, og ville gerne vide, hvordan det egentlig var gået til.

Er udenrigsministeren ikke enig i, at langt det meste af indholdet i forfatningstraktaten er bevaret?

Anne Grete Holmsgaard henviste til, at en af de ting, man diskuterede under formiddagens eksperthøring var, at det måske kun havde ideologisk betydning, at ordet forfatning var røget ud, men at det kunne have betydning i forhold til Domstolen. I den forbindelse spurgte hun, om udenrigsministeren har en forventning om, at Domstolen vil blive mindre integrationistisk.

Til sidst spurgte Anne Grete Holmsgaard, om udenrigsministeren deler det synspunkt, at det ikke bare beror på en juridisk vurdering, om man skal have en folkeafstemning, men også er en politisk vurdering.

Svend Auken nævnte, at professor Jens Hartig Danielsen under formiddagens eksperthøring havde sagt, at selv om brugen af forfatningsterminologi i

4. Europaudvalgsmøde 7/12-07

forfatningstraktaten først og fremmest må forstås som en programerklæring uden umiddelbare retlige konsekvenser, kunne det have stor betydning for Domstolen. Han mente, konsekvensen heraf måtte være, at Anne Grete Holmsgaard har ret i, at dette ikke kun er en juridisk, men også en politisk vurdering.

Udenrigsministeren henviste med hensyn til Per Clausens synspunkt om, at overgangen til flertalsafgørelse vil få stor betydning i fremtiden, til det, justitsministeren havde sagt dagen før med relation til jomfrudom, nemlig at når man én gang har overdraget suveræniteten, så har man overdraget den.

Med hensyn til brugen af artikel 308 henviste udenrigsministeren til det, der står på side 109 og 113 i redegørelsen fra Justitsministeriet. Konklusionen er, at artikel 308 ikke kan udvide det område, hvor EU kan træffe beslutninger, og skal den bruges, skal man tjekke, om man ramler ind i § 20.

Udenrigsministeren kunne godt gå med til, at Lissabontraktaten er mere indgribende end Nicetraktaten, bl.a. fordi der kommer flere afgørelser med kvalificeret flertal, men dem er vi som regel glade for. I den forbindelse nævnte udenrigsministeren, at der er 37 tilfælde, hvor Danmark går over til kvalificeret flertal, mens vi har forbehold på 18 områder. Som eksempler nævnte han bl.a. konsulær bistand, kvalitetsstandarder for medicinsk udstyr, beskyttelsesforanstaltninger for personoplysninger, intellektuel ejendomsret, energipolitik og domstolsbeskyttelse. Det er faktisk ting, vi er interesseret i.

Det er rigtigt, som Morten Messerschmidt er inde på, at EU får en fast formand og en udenrigsrepræsentant, men det er også noget, vi er interesseret i.

Udenrigsministeren pegede på, at mange af de ting, Morten Messerschmidt gerne ville have ud, var kommet ud, og han citerede i den forbindelse en kronik i Jyllands-Posten af Morten Messerschmidt fra den 16. januar 2005.

Charteret får ikke større betydning, end det allerede har, men det gøres juridisk bindende med en krydshenvisning. Aftalen indebærer derfor, at charteret i den opdaterede skikkelse genproklameres ved formændene for Rådet, Kommissionen og Europa-Parlamentet, som finder sted den 12. december 2007, altså dagen før undertegnelsen af traktaten. Men charteret indebærer ikke nye rettigheder.

Lissabontraktaten ændrer ikke noget på EU-rettens forrang sammenlignet med situationen i dag.

Udenrigsministeren påpegede, at det er noget sludder, når Danmarks Radio bliver ved med at sige, at Danmark mister en kommissær. For det første er det noget, der skete ved Nicetraktaten, og for det andet sker der det, at vi har en kommissær i 10 år ud af 15 – nøjagtig ligesom andre lande, idet der indføres en rotationsordning.

Om tvivlen skal komme § 20 til gode, mente udenrigsministeren, man kunne drøfte under folketingsdebatten tirsdag.

Det er korrekt, som Lone Dybkjær siger, at det mellemstatslige samarbejde og

4. Europaudvalgsmøde 7/12-07

Parlamentet er styrket, så man kan ikke sige, at Kommissionen er blevet styrket.

Udenrigsministeren svarede Anne Grete Holmsgaard, at de 9 punkter var kommet ud af forfatningstraktaten, fordi det tyske formandskab på embedsmandsplan havde spurgt de forskellige lande, hvor der var tale om suverænitetsafgivelse, som man ville undgå.

Det, Anne Grete Holmsgaard sagde om Domstolen, syntes udenrigsministeren lød meget fornuftigt.

Med hensyn til, om der blot er tale om en juridisk vurdering, gentog udenrigsministeren det, han tidligere havde sagt, nemlig at når man har en juridisk vurdering, er det selvfølgelig også en politisk vurdering.

Per Clausen mente ikke, udenrigsministeren havde forklaret, hvorfor det politisk var en dårlig idé med en folkeafstemning.

Han mente, udvalget skulle interessere sig for, hvordan man i Justitsministeriet har foretaget § 20 vurderinger i de mange år, hvor vi har haft gummiparagraffen.

Anne Grete Holmsgaard mente, mange ville være interesseret i at få en vurdering af grundlovens § 20 i relation til artikel 308, bl.a. i relation til intellektuel ejendomsret, som man havde været inde på under samrådet med Justitsministeren dagen før.

Morten Messerschmidt spurgte, om det, justitsministeren sagde om, at der ikke er hjemmel i Lissabontraktaten til at gennemføre vedtagelser efter charteret, er ensbetydende med, at Domstolen heller ikke kan bruge charteret. I øvrigt ville han gerne vide, hvordan det så kan være, at Kommissionen allerede i dag fremsætter forslag til direktiver og forordninger under henvisning til charteret.

Han ville gerne have oversendt de § 20 vurderinger, der var foretaget, hver gang man havde brugt gummiparagraffen, hvad man måske havde gjort tusinde gange.

Åbnes der nu en mulighed for, at man kan oprette en patentdomstol ved en flertalsafgørelse?

Han gjorde opmærksom på, at der er nogle af de forfatningsmæssige bestemmelser, som ministerens Morten Messerschmidt-citat fra 2005 nævner, som er opretholdt, bl.a. den faste formand og udenrigsrepræsentanten.

Lone Dybkjær mente ikke, udenrigsministeren skulle redegøre for de tusinde gange, man havde anvendt gummiparagraffen, men ville nøjes med en udtalelse fra justitsministeren om, at man naturligvis havde tjekket rutinemæssigt, om der havde været problemer med grundlovens § 20.

Hvis man endelig skal sige, at Lissabontraktaten har betydning for den danske kommissærpost, må man sige, at den betyder, at vi beholder en dansk kommissær 5 år længere.

Svend Auken henviste til, at man under samrådet dagen før havde fået en

4. Europaudvalgsmøde 7/12-07

meget nøje gennemgang af, under hvilke betingelser man kunne bruge formålsparagraffen, og i øvrigt havde man også fået at vide, at den bruges mindre og mindre. I går lovede justitsministeren en redegørelse. I et tillægs-spørgsmål vil man spørge, om der foretages en egentlig juridisk vurdering af forholdet til grundlovens § 20, hvad han personligt ikke troede at der gjorde. Han mente, det ville være klogt, om man fik svarene på disse spørgsmål inden debatten i Folketinget, og tilføjede, at det samme gjaldt svaret vedrørende intellektuel ejendomsret.

Udenrigsministeren gentog over for Anne Grete Holmsgaard, at artikel 308 ikke kan tjene som grundlag for at udvide Unionens beføjelser. I øvrigt ville han bede Per Lachmann, som overværede høringen i formiddag, om at sige noget om artikel 308.

Udenrigsministeren gjorde Morten Messerschmidt opmærksom på, at der var tale om et samråd om forskellene mellem Lissabontraktaten og forfatnings-traktaten og ikke en deleksamen ved det juridiske fakultets første del.

Udenrigsministeren oplæste sit første svar til Morten Messerschmidt, hvoraf det fremgår, at Domstolen vil bruge charteret, som gøres juridisk bindende. Charteret giver rettigheder til borgerne, og Domstolen skal påse, at de overholdes.

Med hensyn til oprettelse af en patentdomstol henviste udenrigsministeren til, at det måtte man spørge justitsministeren om.

Per Lachmann sagde vedrørende artikel 308, at der bliver vedtaget en del retsakter med hjemmel i denne paragraf, men antallet har nok været faldende i de senere år. Centraladministrationen sikrer, at betingelserne for at anvende artikel 308 er opfyldt, dvs. at det ligger inden for målsætningerne og sker for at opfylde Unionens politikker, altså ligger inden for Fællesskabets rammer. Hvis de betingelser er opfyldt, er der ingen problemer i relation til grundlovens § 20. Hvis betingelserne ikke er opfyldt, kan man ikke bruge gummiparagraffen.

Per Lachmann oplyste, at der havde været tilfælde, hvor centraladministrationen ikke havde kunnet gå med til at anvende paragraffen, og nævnte en sag, hvor amerikanerne vedtog den såkaldte Helms-Burton lov og lavede sanktioner over for firmaer, som handlede med Cuba. Vi havde dengang en krise et par måneder, men de andre lande blev nødt til at bøje sig for de danske synspunkter, idet artikel 308 kun kan bruges ved enstemmighed. Man er ret omhyggelig i centraladministrationen, men man bruger ikke lang tid på det, for retsakterne falder i visse klasser, og hvis man først har besluttet efter en omhyggelig vurdering, at betingelserne er opfyldt, så går det nemmere i de efterfølgende sager. Per Lachmann føjede til, at der i forfatningstraktaten var 9 punkter, hvor man ikke mente, man kunne bruge artikel 308, og i Amsterdamtraktaten var der 3 tilfælde.

I anledning af det spørgsmål, Lone Dybkjær havde stillet under formiddagens høring, om der var tilfælde, hvor Domstolen havde sat grænser for anvendelse af artikel 308, sagde Per Lachmann, at det havde den, da man ville tiltræ-

4. Europaudvalgsmøde 7/12-07

de Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, idet Domstolen udtalte, at man ikke kunne bruge artikel 308, når det drejede sig om institutionelle spørgsmål.